

[Papirus](#)
[Pergamin](#)
[Tapa](#)
[Huun](#)
[Amatl](#)

Poszukiwanie materiału, na którym można było zapisać informacje przekazywać i przechowywać, doprowadziło do wielu różnorodnych rozwiązań. W wielu starożytnych kulturach jako nośniki informacji służyły: kamień, metal, drewno, tabliczki z wosku i gliny. Te materiały były ciągle zastępowane takimi, które można było zginać, które były tańsze w produkcji, łatwiejsze do transportu.

Najbardziej znanymi bezpośrednimi poprzednikami papieru są **papirus** i **pergamin**. Również za poprzedników papieru można uważać **tapę**, **amatl** i **huun**.

Pergamin to szczególnie spreparowana skóra zwierzęca. Papirus, tapa, amatl i huun (pseudopapiery) - wszystkie pochodzenia roślinnego - różnią się od papieru przede wszystkim techniką wytwarzania: włókna roślinne są poprzez zgniatanie wiązane ze sobą i formowane w arkusz a w przypadku papieru, arkusz tworzą włókna przetworzone, rozcieńczone wodą i czerpane formą.

Papirus

Egipcjanie osiągnęli taki poziom umiejętności pisania jak ludy Mezopotamii a być może nawet go przekroczyli. Mieli oni do dyspozycji papirus, który łatwo zrobić i łatwo na nim pisać, podobnie jak na dzisiejszym papierze.

Materiał wyjściowy - cibora papirusowa (*Cyperus papyrus*) z rodziny turzycowatych - rośnie w tropikalnej Afryce i w rejonie Morza Śródziemnego przede wszystkim na błotach nad Nilem. Dolną część trójkątnej łodygi o grubości ręki i wysokości 4 - 5 m tnie się na cienkie, około 1,5 cm szerokie paski i układa obok siebie na desce. Drugą warstwę takich pasków układa się poprzecznie do pierwszych. Przez ubijanie i ściskanie powstaje arkusz. Wypływający przy tym sok zawierający skrobię wiąże całość. Następnie arkusz prasuje się i suszy. Przez sklejenie pojedynczych arkuszy powstaje zwój. Takie papirusy znaleziono między innymi w grobowcach faraonów egipskich. Najstarsze zwoje papirusowe sięgają połowy 4 tysiąclecia przed naszą erą. Papirus produkowali Egipcjanie i przypuszczalnie mieszkańcy Palestyny, Mezopotamii i Sycylii.

Bez egipskiego papirusu byłby nie do pomyślenia kulturalny rozwój Greków i Rzymian, a tym samym całej Europy. Na papirusie pisano dzieła literackie, dokumenty urzędowe, podania,

prywatne i urzędowe listy. Słowo papier wywodzi się z greckiego słowa *papyrus*, które jest prawdopodobnie zapożyczeniem z egipskiego.

Pergamin

Pergamin to alternatywa dla papirusu. Surowcem były skóry cielęce, owcze i kozie, które nacierano węglanem potasu lub wapnem, dokładnie oczyszczano i naciągano. Po wyschnięciu, wyskrobaniu i starannej obróbce zewnętrznej powierzchni można było je obustronnie zapisywać. Usunięcie starego zapisu możliwe było przy użyciu pumeksu. W ten sposób pergamin używano wielokrotnie. Był on trwalszy i elastyczniejszy od papirusu. Pisano na nim dzieła literackie i religijne.

Najstarsze znaleziska z zapisanym pergaminem wywodzą się z 4 dynastii egipskiej (około 2700 lat p.n.e.). Od około 800 roku p.n.e. używano pergaminu w Mezopotamii. Nazwa pergamin pochodzi przypuszczalnie od miasta Pergamon w Azji Mniejszej. Mieszkańcy tego miasta ulepszyli pergamin, przez co wyparł on papirus. Do końca średniowiecza używano pergaminu i został on wyparty dopiero przez tańszy w produkcji papier. Dziś pergamin używany jest na oprawę drogocennych książek i sporadycznie na dokumenty.

Tapa

Prosty w produkcji papirus miał swe odpowiedniki w większości prymitywnych kultur. *Tapa* to polinezyjski materiał zrobiony z kory różnych drzew przede wszystkim z rodziny morwowatych (*Morus*, *Broussonetia*, *Ficus*). Drzewa i krzewy dostarczały łyka, które zwilżone ubijano młotkami na twardym podłożu tak długo, aż powstał trzymający się razem, mniej lub bardziej cienki podobny do filcu materiał.

Na wyspach Pacyfiku, w południowej i środkowej Ameryce, w Afryce i południowej Azji tapa służy do różnych celów - nie jest to w pierwszym rzędzie materiał do pisania, lecz używany jest też do malowania oraz na odzież.

Huun

Był to materiał podobnie jak tapa z ubijanej kory, który został wynaleziony przez Majów. Służył jako nośnik pisma dla świętego kalendarza, przepowiedni, historycznych rysunków i procedur medycznych.

Amatl

Amatl (*amate*) to również produkt z kory. Od dawna Aztekowie używali wewnętrznej części kory dziko rosnących figowców. W języku azteckim oznacza zarówno figowiec jak i "papier". By otrzymać amatl trzeba było

gotować łyko w roztworze popiołu drzewnego. Po wyłukaniu układało się je w kratkę na desce i ubijało. Dzięki temu włókna wypełniały wolne przestrzenie. Następnie amatl suszyło się na słońcu. Do dziś amatl jest produkowany przez Indian Otomi w południowym Meksyku.